

Ομιλία Πρύτανη, Καθηγητή Τάσου Χριστοφίδη, με θέμα «Αντοχές και υπερβάσεις»
Τελετή Αποφοίτησης Μεταπτυχιακών Φοιτητών,
Αθλητικό Κέντρο, Πέμπτη, 13 Φεβρουαρίου 2020, 19:00

Συναντιόμαστε, σήμερα εδώ, στη μεγαλύτερη γιορτή ενός ακαδημαϊκού ιδρύματος, στην τελετή αποφοίτησης των φοιτητών μας. Πρόκειται για μία σημαντική στιγμή για τους απόφοιτούς μας που θα επιδιώξουν το μετέπειτα προσωπικό και επαγγελματικό βήμα τους. Σήμερα τους συγχαίρουμε για την επιτυχή ολοκλήρωση των σπουδών τους σε μεταπτυχιακό και διδακτορικό επίπεδο.

Η τελετή αποφοίτησης είναι επίσης μία ευκαιρία να συγχαρούμε το ακαδημαϊκό προσωπικό, τους δασκάλους των αποφοίτων μας, και την πανεπιστημιακή κοινότητα στο σύνολό της για τη συμβολή τους επίτευξη της πολυδιάστατης αποστολής του Πανεπιστημίου μας, που το 2019 έκλεισε αισίως τα 30 χρόνια από την ίδρυσή του.

Στην τριακονταετή πορεία του, το Πανεπιστήμιο Κύπρου και το ανθρώπινο δυναμικό του, έχει να επιδείξει πολλά επιτεύγματα. Κοινωνοί και συμπαραστάτες της επιτυχίας αυτής ήταν - και εξακολουθούν να είναι - η Πολιτεία και η ευρύτερη κοινωνία. Σήμερα λοιπόν λέμε ξανά ευχαριστώ σε όλους τους πιστούς φίλους του Πανεπιστημίου μας, την

πολιτεία, τους δωρητές, τους συνεργάτες για την εμπιστοσύνη και την έμπρακτη υποστήριξή τους. Το Πανεπιστήμιό μας ανήκει στο φορολογούμενο πολίτη και στην κοινωνία. Θα ανταποδώσουμε την εμπιστοσύνη της κοινωνίας μέσα από την αδιάλειπτη προσήλωσή μας στην αριστεία στη διδασκαλία και στην έρευνα με απήχηση.

Αγαπητές και αγαπητοί απόφοιτοι,

Κάθε φορά που καλούμαι να απευθυνθώ σε σας σκέφτομαι τα όρια, τις δυνατότητες και τις αντοχές του ανθρώπου. Και τα αναλογίζομαι με επίγνωση του ό,τι σήμερα μπορεί να μοιάζει ακατόρθωτο, δεν σημαίνει απαραίτητα ότι είναι, σκέφτομαι τη δύναμη των ανθρώπων, ειδικά της νεολαίας μας, την ώθηση που δίνουν τα όνειρα, η αυτοπεποίθηση, ο αυθορμητισμός της νιότης.

Οι μεγαλύτερες ιστορικές, επιστημονικές και πολιτιστικές κατακτήσεις έγιναν επειδή άνθρωποι, κόντρα σε παρωχημένες λογικές, ατένισαν το μέλλον· δεν το οραματίστηκαν μόνο, σε μεγάλο βαθμό το δημιούργησαν κιόλας. Σας βλέπω σήμερα εδώ, σας καμαρώνω, να έχετε πετύχει έναν στόχο σας, να έχετε ολοκληρώσει με επιτυχία τις σπουδές σας και ξέρω ότι μπορείτε να καταφέρετε πολύ

περισσότερα, με αφοσίωση, τόλμη και αισιοδοξία για έναν καλύτερο κόσμο.

Σήμερα θα σας μιλήσω για ιστορικές, πολιτικές, κοινωνικές και τεχνολογικές υπερβάσεις που άλλαξαν τη ροή της ιστορίας, διαμόρφωσαν τον κόσμο μας, αλλά και άλλες που μένει να τις ζήσουμε. Θα σας υπενθυμίσω για το πάρα πέρα βήμα που έκαναν άνθρωποι, ομάδες, κοινωνικά σύνολα με στόχο τη συμφιλίωση, την πρόοδο, τη θετική αλλαγή.

Όταν με το τέλος του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου, το 1945, οι χώρες της Ευρώπης βρήκαν το σθένος να συνεργαστούν για να θεμελιώσουν μία ευρωπαϊκή κοινότητα που θα μετεξελισσόταν στην πορεία στην Ευρωπαϊκή Ένωση, αυτή ήταν μία σημαντική υπέρβαση για την επίτευξη της συμφιλίωσης και της συνεργασίας.

Γιατί δεν είναι εύκολο μετά από έναν πόλεμο με εκατομμύρια νεκρούς και θύματα, να βρίσκεις σημεία επικοινωνίας και να τολμάς να επιδιώξεις μία νέα αρχή με υπόβαθρο την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη, την ειρήνη και τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Το ευρωπαϊκό οικοδόμημα που έχει διευρυνθεί και στο οποίο ανήκουμε, αντιμετωπίζει σήμερα τις προκλήσεις του, η ιστορία του

όμως είναι η πυξίδα του για το μέλλον: συνεργασία, συμφιλίωση, ειρήνη, συλλογικότητα, σεβασμός και σταθερότητα.

Όταν ο Νέλσον Μαντέλα, μετά την αποφυλάκισή του αναλάμβανε την ηγεσία της Νοτίου Αφρικής σε δύσκολους καιρούς, μέσα από την ώριμη πολιτική του στάση καθόριζε εν μέρει το μέλλον της χώρας και των συμπολιτών του. Με το παράδειγμά του δεν κυβέρνησε μόνο τη χώρα του, αλλά την παιδαγωγήσε στα πρώτα δημοκρατικά της βήματα. Θα πει χαρακτηριστικά για αυτόν ο Φρέντερικ Ντε Κλερκ: «Ήταν ένας εκπληκτικός άνθρωπος – το μεγαλύτερο κληροδότημά του θα είναι η έμφαση στη συμφιλίωση, μια αξιοσημείωτη έλλειψη πικρίας. Ζούσε τη συμφιλίωση. Ήταν μια σπουδαία δύναμη ενότητας».

Ο ίδιος ο Μαντέλα στην τελετή ορκωμοσίας του το 1994 είχε πει «Συμφωνούμε να φτιάξουμε μια κοινωνία στην οποία όλοι, λευκοί και μαύροι θα περπατούν άφοβα, απολαμβάνοντας το αναφαίρετο δικαίωμα της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, ένα έθνος ουράνιο τόξο, εν ειρήνη με τον εαυτό του και τον κόσμο». Κι αν δεν είναι υπέρβαση μετά από 24-ετή φυλάκισης να μιλάς για συμφωνία ειρήνης και συμφιλίωσης, τότε δεν ξέρω τι είναι. Μια τέτοια υπέρβαση

ίσως χρειαστεί και για τη χώρα μας, για να μπορέσουν οι άνθρωποί της να δημιουργήσουν σε μία ενωμένη Κύπρο, άφοβα, χωρίς διαχωριστικές γραμμές και για να αναπνεύσουν πραγματικό αέρα ελευθερίας.

Από την πρώτη πτήση του ανθρώπου, μέχρι την προσεδάφιση στη Σελήνη, την απεικόνιση της μαύρης τρύπας και την επίσκεψη στον Άρη έγιναν σίγουρα πολλά βήματα και πολλές υπερβάσεις. Το Δεκέμβριο του 1903 τα αδέρφια Όρβιλ και Γουίλμπορ Ράιτ κατάφεραν να μείνουν στον αέρα με το μηχανοκίνητο αεροπλάνο τους για κάτι παραπάνω από 1 ολόκληρο λεπτό. Όταν το 1969 η δική μου γενιά ήταν μάρτυρας της προσεδάφισης του Απόλλων 11 στη Σελήνη, νιώθαμε συμμετοχοί μιας μοναδικής υπέρβασης.

Ο άνθρωπος μπορούσε να υπερβεί και είχε τις αντοχές να το κάνει, τα σύνορα του πλανήτη του. Αλλά και στην εποχή μας, είμαστε μάρτυρες σημαντικών υπερβάσεων. Το διαστημόπλοιο Insight προσεδαφίζεται στον Άρη τον Νοέμβριο του 2018 και καταφέρνει να μεταδώσει εικόνες από τον πλανήτη. Η μελέτη της γεωλογίας του πλανήτη είχε ξεκινήσει. 10 Απριλίου του 2019 η NASA θα γράψει «History is made» αναφερόμενη στην ιστορική στιγμή όπου ένα

παγκόσμιο δίκτυο τηλεσκοπίων καταγράφει την πρώτη εικόνα μιας «άπιαστης» μαύρης τρύπας. Η ανθρωπότητα παρακολούθησε ένα από τα μεγαλύτερα επιστημονικά επιτεύγματα, αποτέλεσμα διεπιστημονικής συνεργασίας – ομάδας περισσότερων από 200 ατόμων – και υπέρβασης: να φωτογραφήσει κάτι που μέχρι τότε ήταν αθέατο.

Εμβληματικός επιστήμονας, μοναδικό πρότυπο υπέρβασης ήταν αναντίλεκτα και ο Βρετανός Φυσικός Στήβεν Γουίλιαμ Χόκινγκ. Τεράστιος ερευνητής, πέρα από τις ανακαλύψεις του στην κοσμολογία, είχε να αντιμετωπίσει μία σοβαρή νόσο από τα 21 του χρόνια. Πέρα από τη συμβολή του στην επιστήμη, η στάση ζωής του εμπνέει και καθοδηγεί. Είχε πει:

«Θυμήσου να κοιτάς τα αστέρια και όχι τα πόδια σου. Προσπάθησε να καταλαβαίνεις ό,τι βλέπεις και να αναρωτιέσαι τι κάνει το σύμπαν να υπάρχει. Να είσαι περίεργος. Όσο δύσκολη κι αν φαίνεται η ζωή, πάντα υπάρχει κάτι το οποίο μπορείς να κάνεις και να πετύχεις. Σημασία έχει απλώς να μην τα παρατήσεις». Μια υπενθύμιση ότι καθημερινή υπέρβασή μας είναι να μην τα παρατάμε μπροστά στις δυσκολίες που συναντάμε.

Φίλες και φίλοι,

Λέγεται ότι τα ρεκόρ υπάρχουν για έναν λόγο, για να καταρρίπτονται. Το ίδιο ισχύει σε όλους τους τομείς της ζωής. Οι πρωτιές δεν είναι δεδομένες και οι ανακαλύψεις δίνουν τη θέση τους στη νέα γνώση που περιμένει να αποκαλυφθεί.

Για το λόγο αυτό η παιδεία και η γνώση δεν είναι κάτι στατικό και η κοινωνία μας δεν καλείται να δημιουργήσει στα βήματα του παρελθόντος, αντίθετα πρέπει να δημιουργήσει μία νέα πορεία με τα νέα δεδομένα που ξεπροβάλλουν. Νέα σκέψη και νέα δράση λοιπόν, για το νέο κόσμο που διαμορφώνεται.

Η προγονολατρεία, η επίκληση του παρελθόντος, η σύγκριση με το χτες είναι επισφαλής, αν γίνεται με μοιρολατρία, για τον κόσμο που είχαμε και χάσαμε. Καταφεύγουμε στο παρελθόν για να μάθουμε από τα λάθη μας και να γίνουμε καλύτεροι και όχι για να κατακρίνουμε με ευκολία το παρόν. Και εδώ κρύβεται η δύναμη της παιδείας: στο να ενισχύει τη μνήμη, ώστε ως άνθρωποι να θυμόμαστε και να διδασκόμαστε από την ιστορία.

Έχω την αίσθηση ότι επαναπαυόμενοι στα επιτεύγματα των προγόνων μας μένουμε εγκλωβισμένοι σ' αυτά, αδυνατώντας να δημιουργήσουμε κάτι καινούριο.

Αδυνατούμε επίσης να αναδείξουμε τις δημιουργικές φωνές που ξεπροβάλλουν κατά καιρούς, επειδή κάποιοι από εμάς φοβούνται τους καλύτερους τους.

Πρόκειται όμως για ένα άλμα που χρειάζεται να κάνουμε εάν θέλουμε, ως χώρα, ως έθνος, να ανήκουμε στους πρωταγωνιστές του μέλλοντος. Είναι αυτή σήμερα η πρόκληση για μας· να απαγκιστρωθούμε από τις εξιδανικεύσεις του παρελθόντος και να ξεκλειδώσουμε τον τρόπο σκέψης μας, για να δημιουργήσουμε τη δική μας νέα ταυτότητα. Αυτή θα είναι μία σημαντική μας υπέρβαση.

Σήμερα, στην τελετή αποφοίτησής σας, σας προτρέπω να είστε όπως τους αποφασισμένους δρομείς και σπρίντερ, που ποτέ δεν παύουν να δοκιμάζουν τα όριά τους, που ποτέ δεν μένουν προσκολλημένοι στα ρεκόρ του παρελθόντος. Σας παροτρύνω να μην επαναπαύεστε σε μια καλή επίδοση, σε ένα ικανοποιητικό αποτέλεσμα, αλλά να προσπαθείτε να υπερβείτε τον εαυτό σας. Ο εαυτός σας άλλωστε είναι ο μεγαλύτερός σας ανταγωνιστής.

Αυτό φαντάζομαι σκεφτόταν ο Κενυάτης Ολυμπιονίκης Ελιούντ Κιπτσόγκε, όταν τερμάτιζε στο Μαραθώνιο της Βιέννης τον Οκτώβριο του 2019 σπάζοντας το φράγμα των 2

ωρών και ο Γιουσέιν Μπολτ όταν κέρδιζε τον τίτλο του γρηγορότερου ανθρώπου στον πλανήτη.

Αγαπητές και αγαπητοί απόφοιτοι,

Μην κοιτάτε τη θάλασσα ώσπου να σας πνίξει, κολυμπήστε την. Αντίστοιχα, ωστόσο, μην μπερδεύετε το θράσος με την τόλμη και προστατέψτε τα φτερά σας από τον ήλιο για να μην καούν. Το μέτρο στην επιδίωξη των ονείρων, η αυτογνωσία και η μετριοπάθεια πρέπει να μας συνοδεύουν στο δρόμο της υπέρβασης. Να υπερβαίνετε τα όριά σας, χωρίς να εξαντλείτε τις αντοχές σας.

Η υπερβολή δεν πρέπει να συνοδεύει την προσπάθεια υπέρβασής σας. Κάθε βήμα που θα κάνετε, με την ολοκλήρωση των σπουδών σας να είναι τολμηρό και συνετό συνάμα. Βρείτε τον ρυθμό σας, τον βηματισμό σας στη μετέπειτά σας πορεία, αλλάξτε τον αν χρειαστεί έχοντας ως εχέγγυα, πρότυπα, παραδείγματα, ανθρώπους και σύνολα που ξεπέρασαν τον εαυτό τους βάζοντας πάντα στο προσκήνιο τον άνθρωπο, τα δικαιώματά του, το περιβάλλον γύρω του. Βρείτε την ηθική πυξίδα που θα καθοδηγεί τα βήματα και τις δικές σας υπερβάσεις.

Έχω πει πολλές φορές ότι ο καλύτερος τρόπος για να διδάξουμε είναι μέσα από το παράδειγμα, μέσα από ιστορίες που προετοιμάζουν για το αύριο και εμπνέουν. Καθημερινά συναντάμε ανθρώπους που με τη στάση τους μας θυμίζουν ότι υπάρχει δημιουργία που μπορεί να μετουσιωθεί σε πράξη και ότι η ανθρώπινη παρέμβαση έχει επίδραση. Μπορεί ένα χελιδόνι να μην φέρνει την Άνοιξη, ωστόσο μπορεί να συνεπάρει μαζί του ένα ολόκληρο κοπάδι και να είναι η αιτία και η απαρχή του καινούριου που περιμένει να ξεπροβάλει.

Άραγε φανταζόταν η Μαρί Κιουρί ότι η συνεισφορά και οι ανακαλύψεις της στην επιστήμη θα ενέπνεαν γενιές επιστημόνων και κυρίως γυναικών να κυνηγήσουν τα όνειρά τους; Ότι με τη στάση και το παράδειγμά της η Ρόζα Πάρκς άνοιγε την πορεία διαμαρτυρίας και εναντίωσης στο φυλετικό ρατσισμό. Ότι η Αφρο-αμερικανή Katherine Johnson και η ομάδα γυναικών της NASA άνοιγαν τη δεκαετία του '60 το δρόμο της συμμετοχής και της αναγνώρισης για τις γυναίκες επιστήμονες;

Μπορεί τότε η απουσία των νέων τεχνολογιών να επιβράδυνε την επιδραστικότητα της παρέμβασης, ωστόσο

ήταν τόσο ηχηρό το παράδειγμα των ανθρώπων που η επιρροή τους ήταν κατατρεχτική. Όπως και τότε, έτσι και σήμερα, υπάρχουν πολλά παραδείγματα από όλες τις ηλικιακές ομάδες, φυλές και υπόβαθρα από τα οποία μπορούμε να αντλήσουμε έμπνευση και θάρρος για να πετύχουμε τους στόχους μας. Αυτό που χρειάζεται σήμερα είναι να αναγνωρίζουμε την επιτηδευμένη – χωρίς ουσία – παρέμβαση, από την αληθινή. Μέσα στους πολλούς influencers του παρόντος, να μάθουμε κάτι από αυτούς που έχουν να πουν κάτι ουσιαστικό.

Και το σημαντικότερο, να προχωρήσουμε ένα βήμα παραπέρα, να γίνει καθένας από εμάς με τον τρόπο εργασίας, ζωής και επικοινωνίας, παράδειγμα και πηγή έμπνευσης.

Αγαπητές και αγαπητοί απόφοιτοι,

Στο Πανεπιστήμιο Κύπρου, στο πανεπιστήμιό σας, σας παρέχονται όλα τα εφόδια για να εξασκήσετε την κρίση σας, μέσα από τη διδασκαλία, μέσα από την αλληλεπίδραση με τους συμφοιτητές, τους δασκάλους, τους ερευνητές της κοινότητάς σας.

Φοιτήσατε σ' ένα νέο πανεπιστήμιο που αναζητά μαζί σας, τα όρια της δημιουργικότητας, της καινοτομίας, του τολμηρού επιχειρείν, πειραματίζεται και δοκιμάζει τις αντοχές του. Επιδιώκουμε συνεχώς να γινόμαστε καλύτεροι ενισχύοντας το ανθρώπινο δυναμικό μας, προσπαθώντας να ανακαλύψουμε τρόπους εμπλουτισμού της διδακτικής εμπειρίας. Σ' αυτή τη διηλεκτή προσπάθεια αναμφίβολα ως φοιτητές – απόφοιτοι πια - είστε ζωτικό μέρος. Όπως σας διδάξαμε, μας διδάξατε και εσείς.

Αποχαιρετώντας το Πανεπιστήμιό σας, να ξέρετε ότι θα ξανανταμώσουμε, θα συναντηθούμε στην πορεία. Ως απόφοιτοι είστε αιώνιο μέλος της κοινότητάς μας, κομμάτι της ιστορίας του Πανεπιστημίου Κύπρου. Προσδοκώ τη στιγμή που θα ακούσω για όσα θα πετύχετε, όταν οι επιτυχίες σας θα αντανakλούν εν μέρει το έργο που συντελείται στο πρώτο ανώτατο ακαδημαϊκό ίδρυμα του τόπου.

Εμείς ως δάσκαλοί σας, είμαστε περήφανοι για εσάς. Μάθατε πολλά, αλλά μην επαναπαυτείτε σε αυτά. Η πληροφορία είναι τεράστια, η νέα γνώση προσμένει να ανατρέψει τα όσα γνωρίζουμε μέχρι σήμερα. Μπορείτε να είστε η θετική αλλαγή που αποζητά η κοινωνία μας.

Σ' αυτό το βήμα σήμερα έχω το προνόμιο να σας απονεύω το πτυχίο σας, να ευχαριστήσω από καρδιάς τα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας που ήταν στο πλευρό σας σ' αυτό το ταξίδι, να συγχαρώ την οικογένειά σας και όλους τους ανθρώπους που σας στήριξαν στη μοναδική αυτή πορεία.

Να θυμάστε πάντα το Πανεπιστήμιό σας και τους δασκάλους σας, κρατείστε επαφή μαζί μας και τους συμφοιτητές σας, συνεργαστείτε, πορευτείτε μαζί στις δικές σας υπερβάσεις που τόσο πολύ θέλουμε να δούμε τα αποτελέσματά τους να μετασχηματίζουν την κοινωνία και τον κόσμο μας προς το καλύτερο.

Απόφοιτοι του 2020 συγχαρητήρια και καλό ξεκίνημα.